

Statenmededeling

Onderwerp

Aanhoudende droogte in Noord-Brabant

Datum

7 augustus 2018

Documentnummer

GS: 4399521

PS: 4400487

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De actuele situatie rondom de aanhoudende droogte, de gevolgen in Noord-Brabant en de rol van het provinciebestuur hierin.

Aanleiding

De aanhoudende droogte en warmte van de afgelopen periode zullen u niet zijn ontgaan. Landelijk en ook in onze provincie zijn de gevolgen hiervan zichtbaar en voelbaar. De verwachting is dat het de komende weken aanhoudend droog en warm blijft, waarbij wel een kans bestaat dat zich een weertype gaat aandienen dat meer normaal is voor de tijd van het jaar. Inmiddels is het neerslagtekort opgelopen tot recordhoogtes, met name in delen van Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel.

De afgelopen periode zijn landelijk al diverse maatregelen getroffen in anticipatie op de aanhoudende droogte en het dreigende watertekort. Dit heeft geresulteerd in diverse maatregelen op nationaal niveau, zoals het verder opzetten van het peil in het IJsselmeer, Markermeer en Volkerak (creëren van extra buffer) en het minder frequent openzetten van sluizen in verband met indringing van zout water.

Bevoegdheid

Droogte raakt aan diverse terreinen waar de provincie verantwoordelijkheid voor draagt, variërend van beleidsmatige/strategische verantwoordelijkheid tot vergunningverlening en realisatie. Denk aan strategisch beleid voor de regionale oppervlaktewatersystemen, vastleggen van waterkwaliteitsdoelen, grondwater(onttrekkingen) inclusief vergunningverlening, vaarwegbeheer, zwemwater, provinciale wegen, milieu en gezondheid.

Kernboodschap

1. Er is sprake van een feitelijk watertekort

Op aanbeveling van de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) is op 2 augustus 2018 een feitelijk watertekort voor heel Nederland afgekondigd door het Managementteam Watertekorten (MTW). Dit betekent feitelijk dat er meer water wordt gevraagd dan er aanbod is.

Onder de omstandigheid van een feitelijk watertekort wordt nadrukkelijk gekeken hoe het beschikbare water wordt verdeeld. Dat gebeurt via de verdringingsreeks (zie figuur 1), waarin een rangorde van maatschappelijke belangen en functies is bepaald. Prioriteit wordt gegeven aan het veilig houden van dijken en het voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur. Als tweede categorie in de rangorde geldt het veiligstellen van de nutsvoorzieningen drinkwater en energievoorziening.

Figuur 1. De verdringingsreeks

Vervolgens kan water beschikbaar worden gesteld ten behoeve van proceswater (industrie) en tijdelijk beregenen van kapitaalintensieve teelten. In categorie 4 vindt vervolgens aan afweging plaats tussen overige functies en belangen (landbouw, scheepvaart, natuur – voor zover geen onomkeerbare schade, industrie, waterrecreatie en binnenvisserij).

2. De status is op dit moment niet kritiek

De droogtesituatie wordt voortdurend gemonitord, zowel door het nationaal watermanagementcentrum (Rijkswaterstaat) als de waterschappen en drinkwaterbedrijven. In zijn algemeenheid geldt dat er geen sprake is van een kritieke toestand. Er is voldoende drinkwater en de drinkwatervoorziening is niet in het gedrang. Vooralsnog worden ook geen zorgwekkende waterstanden op de Maas verwacht. Wel ondervinden diverse functies hinder en schade. De impact van droogte en het daaruit volgende watertekort is voelbaar en zichtbaar. Op de hoge zandgronden, een fors deel van onze provincie, kan geen (Maas)water worden aangevoerd. Dit betekent dat deze gebieden geheel afhankelijk zijn van het regenwater en de aanvoer van water via beeklopen met deels een oorsprong in Vlaanderen.

Aan de hand van de verdringingsreeks hebben de waterschappen de afgelopen weken reeds diverse maatregelen getroffen om de effecten van de droogte te

Datum

7 augustus 2018

Documentnummer

GS : 4399521

PS : 4400487

beperken of (onomkeerbare) schade te voorkomen. Het beregeningsbeleid is de verantwoordelijkheid van de waterschappen; in grote delen van de provincie gelden inmiddels beregeningsverboden uit oppervlaktewater. Ook diverse andere maatregelen zijn getroffen; beluchtingspompen om zuurstofgehalte op orde te houden, wegvangen van vissen uit droogvallende beeklopen en oppompen van grondwater om beeklopen van water te voorzien.

Door een verslechterende waterkwaliteit (blauwalg en botulisme) is er in toenemende mate sprake van waarschuwingen en negatieve zwemadviezen voor de aangewezen zwemwaterlocaties.

In de landbouwsector is de impact van de droogte merkbaar; gewas-opbrengsten zullen dit jaar minder zijn en de droogte en warmte heeft impact op diverse bedrijfsvoeringsaspecten. De minister van LNV heeft enkele versoepelende maatregelen aangekondigd en bijvoorbeeld aangegeven dat uitrijden van mest in verband met de droogte gedurende een langere periode mag. Het ministerie blijft in overleg met de agrarische sector over de droogte. Voor de scheepvaart op de provinciale vaarwegen in West-Brabant gelden momenteel geen knelpunten.

3. De provinciale organisatie bereidt zich voor op maatregelen

Droogte en warmte (inmiddels is in Zuid-Nederland sprake van de langste hittegolf ooit) raken aan diverse terreinen waar de provincie direct of indirect bij betrokken is of verantwoordelijkheid voor draagt. Daarom wordt binnen de provinciale organisatie een tijdelijke projectorganisatie ingesteld waarin de belangrijkste dossiers (Water, Agrofood, Natuur, Milieu en Gezondheid, Infrastructuur) de relevante ontwikkelingen in beeld brengen. Zo nodig wordt opgeschaald en spreken we van een tijdelijk crisisteam droogte. Een dergelijk crisisteam staat in contact met de diverse partners (drinkwaterbedrijven, waterschappen, veiligheidsregio's, GGD) en adviseert de Commissaris van de Koning en de betreffende portefeuillehouders over nodige maatregelen en besluiten. Het feitelijke watertekort is groot en langdurig. Dit betekent dat de maatregelen en zeker het beoogde herstel een lange adem vragen.

4. We werken samen met onze partners

Het is aannemelijk dat de komende weken meer en verdergaande maatregelen nodig zijn om de droogte het hoofd te bieden. Regionaal zullen er besluiten moeten worden genomen over de verdeling van water. Dit betekent dat we nauw samenwerken met onze partners en in overleg vooruitdenken over mogelijke vervolgstappen.

Consequenties

Zie punt 2 onder kernboodschap.

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Datum

7 augustus 2018

Documentnummer

GS : 4399521

PS : 4400487

Communicatie

De provincie staat in nauw contact met de regionale partners via de regionale droogte-overleggen (RDO's) Zuid-Oost Nederland en Zuid-West Nederland. Landelijke afstemming vindt via IPO plaats, waarbij de provincie Brabant de vertegenwoordiger namens IPO is in het LCW en het MTW.

De communicatie over de droogte wordt landelijk gecoördineerd door het Management Team Watertekort. Wekelijks wordt de zogenoemde Droogtemonitor uitgebracht en aan de media gecommuniceerd.

Regionaal communiceren de waterschappen over de beheermaatregelen zoals beregeningsverboden. Drinkwaterbedrijven communiceren actief over zuinig gebruik van water door consumenten en bedrijven. Vooral nog is er geen actieve communicatie vanuit de provincie voorzien, gezien het veelal operationele karakter van de maatregelen. Dit kan wijzigen als de aard van de maatregelen verandert.

Vervolg

Wij zullen u regelmatig informeren over de stand van zaken en de ondernomen acties.

Bijlagen

Geen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: de heer S. Terpstra, (073) 680 82 84, sterpstra@brabant.nl, programmamanager Verbindend Water.

Opdrachtnemer: mevrouw K. Niggebrugge, (073) 680 80 39, kniggebrugge@brabant.nl, beleidsmedewerker Water.

Datum

7 augustus 2018

Documentnummer

GS : 4399521

PS : 4400487